

20 SEP 2022

लोकमत

जनसंपर्क कक्ष
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

दत्तप्रसाद दाभोळकर : तेजस्विनी देसाई यांच्या पुस्तकाचे प्रकाशन

'विज्ञानातील नोबेल शलाका'तून मराठी अधिक समृद्ध

लोकमत न्यूज नेटवर्क

कोल्हापूर : जटील विज्ञान साध्या सोप्या व रंजक भाषेत सांगण्याचे काम डॉ. तेजस्विनी देसाई यांनी 'विज्ञानातील नोबेल शलाका' या पुस्तकातून केले आहे. समृद्ध मराठी भाषा अधिक समृद्ध करण्याचे काम या पुस्तकातून होणार असल्याचे गौरवोद्गार ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. दत्तप्रसाद दाभोळकर यांनी काढले.

शाहू स्मारक भवनात सोमवारी अनुबंध प्रकाशन, पुणे प्रकाशित व डॉ. तेजस्विनी देसाई यांच्या 'विज्ञानातील नोबेल शलाका' या पुस्तक प्रकाशन सोहळ्यात ते बोलत होते. अध्यक्षस्थानी शिवाजी विद्यापीठाचे प्र. कुलगुरू प्रा. डॉ. पी. एस. पाटील होते.

डॉ. दाभोळकर म्हणाले, मराठी

अनुबंध प्रकाशन, पुणे प्रकाशित व डॉ. तेजस्विनी देसाई यांच्या 'विज्ञानातील नोबेल शलाका' या पुस्तकाचे प्रकाशन सोमवारी शाहू स्मारक भवनात झाले. यावेळी डॉ. तेजस्विनी देसाई, निर्मलादेवी चव्हाण, आमदार प्रकाश आबीटकर, डॉ. पी. एस. पाटील, डॉ. दत्तप्रसाद दाभोळकर, दीप्ती कुलकर्णी उपस्थित होते. (छाया- नसीर अत्तार)

भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाला पाहिजे, हे जरी खरे असले तरी भाषेचे सामर्थ्य हे त्या भाषेत किती ग्रंथ आहेत, यावर असते. आजचे विज्ञान हे पटवून देणे कठीण आहे. एक

विषय घेऊन समजावून सांगणे सोपे असते, मात्र तीन विषय एकाच पुस्तकातून मांडण्याची किमया डॉ. देसाई यांनी केली.

डॉ. पी. एस. पाटील म्हणाले,

भौतिकशास्त्र समजणे अवघड असते मात्र भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र व वैद्यकशास्त्राचा अभ्यास करून डॉ. तेजस्विनी देसाई यांनी पुस्तकाची निर्मिती केली. संशोधन करत असताना

देसाई यांनी 'लेझर'वर संशोधन करावे

'लेझर' हा विषय कसा विकसित होत गेला, यावर डॉ. देसाई यांनी संशोधन करावे, विज्ञान-तंत्रज्ञानात भाषेचे मराठीकरण गरजेचे असून देसाई यांनी ही जबाबदारी उचलावी, विद्यापीठ त्यांच्या नेमणूकीस उत्सुक असल्याचे डॉ. पी. एस. पाटील यांनी सांगितले.

लवकर यश मिळतेच असे नाही, संशोधनाचा कालावधी हा आनंदयात्रेसारखा असतो. दीप्ती कुलकर्णी यांनी मनोगत व्यक्त केले. आमदार प्रकाश आबीटकर, निर्मलादेवी चव्हाण उपस्थित होते.

20 SEP 2022

सकाळ

जनसंपर्क कक्ष

शेवासी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मराठी भाषा समृद्ध करणारे 'नोबेल शलाका'

डॉ. दाभोळकर; डॉ. तेजस्विनी देसाई यांच्या पुस्तकाचे प्रकाशन

सकाळ वृत्तसेवा

कोल्हापूर : प्रा. डॉ. तेजस्विनी देसाई लिखित विज्ञानातील नोबेल शलाका या पुस्तकाचे प्रकाशन प्र. कुलगुरू डॉ. पी. एस. पाटील यांच्या हस्ते झाले. यावेळी डॉ. तेजस्विनी देसाई, निर्मलादेवी चव्हाण, आमदार प्रकाश आंबटकर, दत्तप्रसाद दाभोळकर, अस्मिता कुलकर्णी.

(मोहन मेस्त्री : सकाळ छायाचित्रसेवा)

'पारिवारिक, सांस्कृतिक, साहित्यिक प्रेरणादायी असा आजचा सोहळा आहे. या पुस्तक प्रकाशनाने राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज आज हयात असते, तर त्यांना आनंद झाला असता. या पुस्तकाची लेखिका एक मुलगी असून, दुसरी प्रकाशक आहे. ज्यांच्याकडे पैसा व वेळ आहे, असे

लोकही पुस्तके लिहितात. मात्र, ती कधी प्रकाशित होतात आणि कधी विस्मरणात जातात, हे कळत नाही. हे पुस्तक नाममुद्रा घेऊन आले आहे. ते विज्ञान रंजक भाषेत सांगते.'

ते म्हणाले, 'ज्ञानेश्वरांनी मराठी भाषेचा गौरव केला. फादर स्टीफन्स यांनाही या भाषेचा गोडवा लागला.

रामदासांनी प्रमाण भाषेत, तर तुकारामांनी लोकभाषेत काव्यरचना केली. मुक्ताबाईंनी प्रमाण व लोकभाषेचा समन्वय साधला. मराठी भाषेला अभिजाततेचा दर्जा मिळविण्यासाठी आंदोलन करण्याची गरज नाही. कारण भाषेचे सामर्थ्य ग्रंथांवर ठरते.' त्यांनी विवेकानंद, मेरी क्युरी यांची उदाहरणे देत विज्ञान विषयाची माहिती दिली.

डॉ. पाटील म्हणाले, 'डॉ. देसाई यांची ज्ञान प्रतिभा विलक्षण आहे. संशोधनात महिलांचा टक्का कमी आहे. त्यांनी संशोधनात स्वतःला झोकून देत काम केले आहे. त्यांच्यासारखी जिज्ञासूवृत्ती आजच्या पिढीने अंगीकारायला हवी.'

निर्मलादेवी चव्हाण, अस्मिता कुलकर्णी उपस्थित होत्या. प्राची कुलकर्णी यांनी सूत्रसंचालन केले. रवी देसाई यांनी आभार मानले.

कोल्हापूर, ता. १९ : जटिल विज्ञान साध्या, सरळ व रंजक भाषेत सांगण्याचा लेखिका डॉ. तेजस्विनी देसाई यांचा प्रयत्न कौतुकास्पद आहे, असे प्रतिपादन ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. दत्तप्रसाद दाभोळकर यांनी आज येथे केले. समृद्ध मराठी भाषा अधिक समृद्ध करणारे 'विज्ञानातील नोबेल शलाका' हे पुस्तक आहे, असेही त्यांनी सांगितले.

डॉ. तेजस्विनी देसाई लिखित 'विज्ञानातील नोबेल शलाका' पुस्तक प्रकाशनप्रसंगी ते बोलत होते. त्यांच्याच हस्ते पुस्तकाचे प्रकाशन झाले. प्र-कुलगुरू डॉ. पी. एस. पाटील व आमदार प्रकाश आंबटकर प्रमुख उपस्थित होते. राजर्षी छत्रपती शाहू स्मारक भवनमध्ये कार्यक्रम झाला.

डॉ. दाभोळकर म्हणाले,

गोमूत्राच्या उपयोगातून कर्करोगावरील उपचार शक्य

शिवाजी विद्यापीठातील नॅनो सायन्स विभागातील विद्यार्थ्यांचे संशोधन

कोल्हापूर : पुढारी वृत्तसेवा

शिवाजी
विद्यापीठातील
विद्यार्थी अपूर्वा
वडणगेकर
व ओमकार

अपूर्वा वडणगेकर कावेंकर यांनी संशोधनातून गोमूत्राचा कल्पकतेने वापर करून कोबाल्ट धातूचे विघटन करून त्यापासून कोबाल्ट ऑक्सिडचे नॅनो कण तयार केले. त्याचे झिंक ऑक्सिड नॅनो कणांबरोबर संमिश्र तयार केले आहे. भविष्यात संमिश्र नॅनो कणांचा उपयोग कर्करोगावरील उपचार, जीवाणू व बुरशी प्रतिरोधक व शरीरावरील सूज कमी करण्यासाठी केला जाऊ शकतो.

भारतीय गोवंशाच्या गोमूत्राचा

वापर करून कोबाल्ट ऑक्सिडचे नॅनो कण विद्यापीठाच्या नॅनो सायन्स अधिविभागात ओमकार व अपूर्वा या युवा संशोधकांनी यशस्वीपणे केले आहे. 'बॉस टॉरस इंडिकस असिस्टेड बायो ऑक्टव्ह कोबाल्ट ऑक्सिड अँकरड झिंक ऑक्सिड' हा दोघांच्या संशोधनाचा विषय आहे. सहयोगी म्हणून सरिता जाधव व रिचा सिंघण यांनी काम केले आहे. नॅनो मटेरियल तयार करण्यासाठी बॉल मिलिंग यासारखे तंत्रज्ञान वापरले जाते, जे अतिशय महागाडे व फार कमी ठिकाणी उपलब्ध आहे. गेली दोन वर्षे या युवा संशोधकांनी विविध प्रकारच्या धातूंचे नॅनो पार्टिकल्स भारतीय गोवंशाच्या गोमूत्रापासून तयार करण्यात यश मिळवले आहे.

अपूर्वा आतापर्यंतची सर्वात लहान संशोधक

नुकतेच १६ सप्टेंबर रोजी लंडनच्या 'नेचर' या नियतकालिकाच्या सायंटिफिक रिपोर्टमध्ये हे संशोधन प्रसिद्ध झाले आहे. विद्यापीठातून नियतकालिकात प्रसिद्ध झालेला हा २३ वा संशोधन अहवाल आहे. अपूर्वा वडणगेकर विद्यापीठातील आतापर्यंतची सर्वात लहान संशोधक आहे.

कोबाल्ट ऑक्सिडचे नॅनो कण तयार करण्यासाठी जगात सर्वप्रथम गोमूत्राचा वापर केला आहे. गोमूत्राचा वापर करून कोबाल्ट ऑक्सिडच्या नॅनो कणांचे उत्पादन अतिशय कमी खर्चिक व सुलभरीत्या शक्य झाले आहे. नॅनो कणांचा व संमिश्रांचा जैवशास्त्रीय वापर करण्यात आला आहे. या संमिश्रांचा वापर जीवाणू प्रतिरोधक या जीवाणूंच्या विरोधात केला आहे. भविष्यात गोमूत्राचा

वापर करून औद्योगिक उपयोगांसाठी नॅनो कण तयार करण्यात येणार आहेत. त्यामुळे कोट्यवधी रुपयांच्या केमिकल्सचा खर्च वाचणार असून, प्रक्रिया पर्यावरणपूरक आहे.

आयुर्वेदात वापरल्या गेलेल्या भस्मात नॅनो कण आढळून आले आहेत. या भस्माचा उपयोग विविध आजारांच्या उपचारासाठी केला गेला आहे. त्याचप्रकारे कोबाल्ट

“

गोमूत्राचा वापर करून त्याच्या माध्यमातून संमिश्र तयार केले असून, यावरील संशोधन पूर्ण झाले आहे. याचा वापर कर्करोगासह विविध आजारांवर करणे शक्य होणार आहे. या संशोधनाचा समाजासाठी कसा उपयोग होईल, यासाठी प्रयत्न करणार आहे.

- **अपूर्वा वडणगेकर**,
युवा संशोधक, नॅनो सायन्स
अधिविभाग, शिवाजी विद्यापीठ

ऑक्सिडच्या नॅनो कणांचा उपयोग आधुनिक काळातील आजारांवर प्रभावीपणे केला जाईल. अथर्ववेदातून उद्भवलेल्या

आयुर्वेदात गोमूत्राचा वैद्यकीय वापर वर्णन केला आहे. गोमूत्राचा उपयोग कर्करोगावरील उपचारात वर्णन केला आहे. आधुनिक वैद्यकीय ज्ञानानुसार कोबाल्टमध्ये अँटीनियोप्लास्टिक गुणधर्म असतात. यामुळे गोमूत्रापासून कोबाल्ट ऑक्सिडचे नॅनो कण तयार करण्याचा यशस्वीपणे प्रयोग केला आहे. झिंक ऑक्सिड हायड्रोथर्मल तंत्रज्ञानाचा वापर करून तयार केले आहे. संशोधनासाठी नॅनो सायन्स अधिविभागप्रमुख डॉ. किरणकुमार शर्मा, जैव रसायनशास्त्र अधिविभाग प्रमुख डॉ. जे. पी. जाधव यांच्यासह प्रशांत सरवळकर, डॉ. नीरज प्रसाद, सुरेश सूर्यवंशी यांचे मार्गदर्शन लाभले.

20 SEP 2022

तरुण भारत

जनसंपर्क कक्ष

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांचे संशोधन लंडनच्या सायंटिफिक रिपोर्टमध्ये

गोमुत्राचा वापर करून बनवले कोबाल्ट ऑक्सिडचे नॅनोकण : ओमकार कार्वेकर, अपूर्वा वडणगेकर यांचे संशोधन

प्रतिनिधी

कोल्हापूर

ओमकार कार्वेकर अपूर्वा वडणगेकर
भविष्यात कर्करोगाच्या उपचारासाठी
करण्यात येणार आहे. त्यांचे हे संशोधन
लंडनच्या नेचर या नियतकालिकेच्या

सायंटिफिक रिपोर्टमध्ये 9६ सप्टेंबर रोजी
प्रसिद्ध झाले आहे.

शिवाजी विद्यापीठातून लंडनच्या नेचर
या नियतकालिकेत प्रसिद्ध झालेला हा
२३ वा संशोधन अहवाल आहे. 'बॉस
टॉरस इंडिकस असिस्टेड बायो अॅक्टिव
कोबाल्ट ऑक्सिडें अॅकरड झिंक
ऑक्सिड' हा त्यांच्या संशोधनाचा विषय
आहे. या कामात सहयोगी म्हणून सरिता

जाधव आणि रिचा सिंघण यांनी काम
केले आहे.

या संशोधनासाठी शिवाजी
विद्यापीठाच्या नॅनो सायन्स अधिविभागाचे
प्रशांत सरवळकर, डॉ. निरज प्रसाद, जैव
रसायनशास्त्र अधिविभागाचे अधिविभाग
प्रमुख सुरेश सूर्यवंशी, डॉ. जे. पी. जाधव,
डॉ. किरणकुमार शर्मा यांचे मार्गदर्शन
लाभले.